

“ KAPİTALİZMİ TARİHİN ÇÖPLÜĞÜNE ATMAYIN BEŞ PARA ETMİYOR! ”

ANKARA GERİ KAZANIM DERNEĞİ BAŞKANI ALİ MENDİLLİOĞLU İLE GÖRÜŞTÜK...

Önce kısaca kendinden ve şu an başkan olduğun dernekten bahsedebilir misin?

2002 yılında İskitler Mahallesi'nde bizim kurmuş olduğumuz bir atık kâğıt deposu vardı. Ankara'da kâğıt geri dönüşüm işletmeleri yok, Ankara dışında var. Ankara'da toplanan kâğıtlar öncelikle depolarda biriktirilir. Bu depo denilen yerler ise gecekonduların bahçeleridir. Çöplerden toplanan ürünler buralarda niteliklerine göre plastik, hurda, kâğıt vesaire olarak ayrılır. Kâğıtlar kendi niteliklerine göre, birinci hamur veya değil şeklinde ayrıştırılırlar. Bu malı toplayan arkadaşlar, depolarda topladığı malı kilo hesabıyla tartarak satarlar ve depolar biriken malları pres işletmelerine satarlar, Ankara'daki kâğıt pres

işletmelerine. Pres işletmelerinde preslenen kâğıtlar ise oradan artık geri dönüşüm işletmelerinin, fabrikalarının olduğu yerlere gönderilir ki, ağırlıklı olarak Ankara'dan İzmit ve Çorum satın alır kâğıtları. Çorum'un iki fabrikası var ve Türkiye'de de önemli bir yer tutarlar oluklu mukavva üretiminde.

SABAHLARI KAHVALTI ÇIKARABİLİRİZ

Biz, 2002 yılında kendi depomuzda şöyle bir şeyi hedeflemiştik: İskitler'de çok sayıda insan bu işi yapıyor ve biraz olsun ekonomik gelir düzeyini yükseltebilmek için araçları kaldırabileceğimiz bir modeli nasıl hayata geçirebiliriz, diye düşündük. Kendi depomuz olsun istedik. Kendi depomuzdan

direkt pres fabrikalarına satış yapabilirsek, araçların elde ettiği kâr marjını kendi adımıza kullanabiliriz ve elimizde kalan parayla da birtakım ihtiyaçlarımızı giderebiliriz, diye düşündük. Neler yapabiliriz? Örneğin şunu yapabiliriz: Sabahları düzenli olarak kahvaltı çıkarabiliriz. Birçok arkadaşımız 15-20 kişilik odalarda kalıyor bir gecekondular içerisinde ki, bizim yaşadığımız yerlerdeki gecekondulara da aslında gecekondular demek yanlış olur; çünkü kafada başka bir şey çağırıyor, gecekondular demek mümkün değil. Çoğunun elektriği, suyu dahi olmuyor, tuvaleti olmuyor, tek odalı yerler. Bu konuda birtakım düzenlemeler yapabiliriz, diye düşündük. Yaşamı biraz daha iyileştirebilecek, kolaylaştırabilecek şeyleri yaparsanız, diye böyle bir çalışmaya başlamıştık.

Aslında biraz bizim şanssızlığımız denilebilir buna, 2002'de böyle başladığımızda, biz yeniden yapılandırma olduğunun farkında değildik ve bu yapısal dönüşümü anlayabilecek bir birikimimiz de yoktu kendi içimizde. Ama şunun sonuçlarını görmeye başladık: Özellikle Avrupa Birliği müzakere sürecinin başlamasıyla birlikte, yeni yasaların ve yönetmeliklerin ortaya çıkmasıyla birlikte değişen bir şeylerin olduğunu kendi günlük hayatımızda görmeye başladık. Daha önce de dönem dönem zabıtalara problemler yaşadığımız olmuştu ama bunlar

süreklili problemler değildi. Dönem dönem araçlara el konulurdu, dönem dönem zabıtalarla tartışmalar yaşanırdı. Ki, 2004'ten sonra birdenbire şununla karşılaştık: Çok ciddi müdahaleler oldu. Örneğin, bunun için, 2004 Nisan'ında Türközü'ndeki yakım tam bir milattır. Arkasından yine peş peşe Türközü bölgesinde, İskitler'de oto sanayinin yıkılması, oradaki kâğıt depolarına müdahale edilmesi, bugüne kadar karşılaşmadığımız ve alışkın olmadığımız bir saldırıydı.

Bunun nedenini de anlayamadık başta, niye böylesine ciddi bir saldırı olduğunu anlayamadık ve bu saldırının ne olduğunu anlamaya çalıştık. Yasaları, yönetmelikleri inceledik biraz. Avrupa Birliği süreciyle birlikte yeni TCK'da ne gibi değişiklikler var çevreyle ilgili, Ambalaj Atıkları Yönetmeliği denilen şey neyin nesidir, bunları incelemeye başladık ve şunu gördük: Biz, aslında biraz tercih dışında, birtakım iyileştirmeler yapabilir miyiz, biraz daha ekonomik düzeyimizi yükseltebilir miyiz, diye bir sosyal çevre faaliyeti olarak başladığımızda gördük ki, bizim dışımızda, zayıf da olsa örgütlülüğümüz, bir arada durma nedenlerimiz daha çok sosyal ilişkilere ve arkadaşlık bağlarına dayalı da olsa, bizim dışımızda kimse bu işle uğraşmıyor. Çok gündeme gelmeye başladı bu iş, basında çok gündeme gelmeye başladı, çok üzerimize gelmeye başladı, çok tatsız olaylar yaşandı bu süreç içerisinde. Biz bu süreç içerisinde şuna karar verdik: Artık geçmişteki örgütlenme modelimiz, geçmişteki örgütlenme düşüncemiz hiçbir şeye cevap vermez durumda ve biz kendimizi bir sosyal mücadele aracı olarak dönüştürmek zorundayız; bunu fark ettik ve 2004'ten sonra kendi içimizde yoğun olarak bir örgütlenme tartışması yaşamaya başladık. Nasıl bir örgütlenme? Dernek fikriyatı da bu dönemde ortaya çıkan bir fikriyat.

Oradaki tercihinizi sorayım; neden derneği tercih ettiniz o tartışmalar sırasında? Neden bir sendika olmadı da dernek oldu?

Şundan dolayı: Birincisi: Dernek o dönem için en kolay örgütlenme aracıydı. Bir an önce örgütlenmeye ihtiyacımız vardı ve bunu da bir tüzel kişilikle ifade etmemiz gerekiyordu. Niye sendika değil? Biz, bu saldırıyı o zaman sadece atık kâğıt işçileri üzerinden algıladık. Ama şimdi diyoruz ki, geri dönüşüm bütün olarak bir sektördür; sadece atık kâğıt işçilerinden ibaret değildir, geri dönüşümün kendisi bir sektördür. Sokaktan başlayıp üretim sürecine kadar, son aşamaya kadar tüm ara aşamalarda bir sektördür. Bunun içerisinde plastik granül işletmeleri, hurdacılar -ki biliyorsunuz, hurdacılar sitesi var hurda geri dönüşümü de dâhil olmak üzere, geri dönüşümün kendisi bir sektördür.

Bizim şanssızlığımız şuydu ki, Türkiye'de işçi sınıfı deneyimi, başka bir işkolunda örgütlenme deneyimi var, belki yüzyıllık bir deney birikimi vardır. Sendikada mı örgütlenirsiniz, hücre mi kurarsınız, ne yaparsanız yapın, birçok deneyim vardır. Ama biz şöyle bir şanssızlığı yaşadık: Ne öğrendiysek bu 5-6 yıllık pratik süreç içerisinde kendimiz öğrenmek zorunda kaldık. Deney aktarımı pek olmadı. Pratik bir sorunla karşılaştık, o pratik sorunla karşılaştığımızda, "Bunu nasıl aşacağız?" tartışmaları bizi ister istemez başka bir yere götürdü, birçok yerden etkilendik.

Örneğin, akademisyenlerle görüştük; ki bu görüşmelerin birçoğu da bizim talebimizle olmadı, onlar bizi buldu, bunun iyi de olduğunu düşünüyoruz. O dönem içerisinde bir çok şeyden etkilendik. Sendika diyenlerden etkilendik, kooperatif diyenlerden etkilendik, başka ülkelerdeki deneyimleri biraz okuduk, inceledik, etkilendik. Ama sonuçta şunu söyleyebilirim: Bugün, 2007 tarihinde biraz birazolumuzu çizebilmiş durumdayız aslında. Yani ne yapmamız gerektiğini henüz yeni yeni kavırıyoruz. Nasıl bir örgütlenme modeli gerektiğini, nasıl bir örgütlenme anlayışı gerektiğini yeni yeni anlamaya başlıyoruz. Bu, "Neden?" sorusuna verebileceğimiz yanıt da şu: Bilmiyorduk, kimse bize anlatmadı bunu ve birçok şeyi kendimiz bulmak zorunda kaldık.

1 Mayıs Herkesten Çok Bizimdir

İlk kez 1 Mayıs 2002'de "Kapitalizmi tarihin çöplüğüne atmayın; beş para etmiyor"la çıktınız alanlara. Buna nasıl karar verdiniz?

Dediğim gibi, 2002'de kendi depomuzu kurmuştuk ve bu depo iyi işlemeye başladı başlangıçta; çünkü çok sayıda genç arkadaş bizimle çalışmayı tercih etti. Her deponun kendi seyyarları vardır. Kantar depoya aittir, araba depoya aittir. O arabayı alan seyyar, yani sokak toplayıcısı, topladığı malı o arabanın sahibine, depoya getirir. Depoda kendi ilişkileri, ilişkilerin düzeyliliği, samimiyet, birçok genç arkadaşın bizim depomuzu tercih etmesine neden oldu o dönemde.

1 Mayıs'ın yaklaştığı dönemde biz şöyle bir karar aldık: 1 Mayıs'ta madem herkes var, arkadaşlara 1 Mayıs'ı anlattık ve orada herkesten çok bizim olmamız gerektiğini anlattık. Bu, genel bir fikir oluşturdu, bu konuda hemfikir olduk. 1 Mayıs'ta bizim de olmamız gerekiyor çünkü 1 Mayıs herkesten çok bizimdir, bunu konuştuk ve 1 Mayıs hazırlıklarına başladık kendi içimizde. O dönemde sadece İskitler bölgesinde böyle bir hazırlık yapabildik. 1 Mayıs yaklaştığında şöyle bir olumsuzlukla karşılaştık: Bizim bölgemizde -o dönem sadece İskitler'de çalışıyorduk- İskitler'de CHP dahi yok. Bundan dolayı üzerimizde ciddi bir baskı oluştu. Hayatında hiç eyleme katılmamış insanlar. Eylem için insanlara anlatıyoruz, "Gelin" filan diye. Bir kısmı sıcak bakıyor, bir kısmı arkamızdan bin türlü dümen çeviriyor, tehditler vesaire. Hâl böyle olunca, çok katılım sağlayamadık, 25-30 kişiyle gelebildik o gün. Ama o bile bizim için bir dönüm noktasıydı. Oraya gelen 25-30 arkadaş, 1 Mayıs sonrasında son derece moralliydi. 1 Mayıs alanındaki samimiyet, oradaki karşılıklı etkileşim, birçok arkadaşın bundan sonrası için

morallendirmişti. Başarabileceğimiz, bir şeyler yapabileceğimiz noktasında bir morallendirmeyi yarattı. 1 Mayıs'ta biz böyle başladık, ilk bu şekilde çıktık. Hatta çok hoş şeyler de vardı. İlk 2002 1 Mayıs'ında çıktığımızda, alandayız. "Yaşasın işçilerin birliği, halkların kardeşliği" diye bir slogan var dövizde. Birisi, "Siz Troçkist misiniz?" diye sordu alanda bize. Dövizin altında da, "Atık kâğıt işçileri" yazıyor. Dövizi taşıyan arkadaş, "Ağabey, baksana, altında 'Atık kâğıt işçileri' yazıyor" diye bir cevap vermişti.

Ankara'da yaşayan insanlar için sokakta yürürken, yanımızdan geçip giderken sadece gördüğümüz manzaralar aklımızda kalıyor; hayatımızın çok kısa bir anına dâhil oluyor o insanlar. Fakat bu insanlar nerede yaşarlar, ne yapıyorlar, daha çok Ankara'nın hangi semtlerinde yaşıyor bu insanlar ve yaşama şartları neler? Mesela, siz nerede oturuyorsunuz?

Ben Dikmen'de oturuyorum. Aslında bu soruyu sorman hoş oldu çünkü bizimle ilgili birtakım olumsuz önyargılar var. Ki, bu önyargılar belirli merkezler tarafından sürekli pompalanıyor. 2006 Ekim ayında, metroda dağıttıkları Büyükşehir bülteninde, Fatih Hatipoğlu'nun iki sayfalık bir başyazısı vardı. Başlığı şöyleydi: "Kaçak çöp avcılarına izin yok." Altında da şu ibareler geçiyor: "Tiner bağimliları, kendi aklıyla hareket edemeyen, hırsız, gaspçı" vesaire. Aklınıza ne gelirse saymış. Böyle bir imaj güçlendirilmeye çalışılıyor. Bu olumsuz önyargıyı kırmak için, bu soruyu şu şekilde cevaplamak gerekiyor: Atık kâğıt işçileri kimdir? Türkiye'de devletin kabul etmiş olduğu rakam, Çevre Bakanlığı'nın resmi sitesinde yer alan rakama göre, 300 bin civarında toplayıcı olduğundan bahsediliyor ki, bu sayının aslında çok daha üstünde. Biz bunu biliyoruz, resmi rakamın çok daha üzerinde.

Atık kâğıt işçileri kimdir? Ankara'da bu işin başlangıcı 1960'ların ortasına kadar gidiyor. Ama o dönemde, çöpte bu kadar çeşitlilik yok; sadece kâğıt var, kâğıt da büyük bir oranda üçüncü

hamur ve bu iş, Ulus civarında, Rüzgârlı Sokak'taki matbaaların olduğu bölgelerde yapılıyor. Bu işi yapan arkadaşlar da o matbaa etrafındaki hurda kâğıtları alıp, satıp, o dönemde şarap parası vesaire çıkarabilen insanlar. Aslında biz, çöpten ambalaj topluyoruz; yaptığımız şey bu. Tüketim toplumu denilen şey burada kendini çok net ifade eden bir şey. Tüketilen şeylerin de, en az içindeki kadar dışındaki şeylerin de önem kazandığı... Çünkü dışı kaliteli olmazsa, albenisi olmazsa, bir şey tüketilmiyor. Ürün çeşitliliği çok arttı, çöpten toplanan ürün çeşitliliği çok arttı. Türkiye'de atık kâğıt işçiliğinin, toplayıcılığın bu kadar kitleselleşmesinin tarihi son 15-20 yıllık bir süreç.

Çöpe Nasıl Bakılıyorsa Çöp Toplayanlara da öyle bakılıyor

Böyle baktığımızda, kimdir atık kâğıt işçileri? Öncelikle şudur: Türkiye'deki neoliberal yıkımın sonuçları sonrasında ortaya çıkan insanlardır. Bugün atık kâğıt işçilerini etnik kökenleriyle kategorize etmek mümkün değildir. Köyleri boşaltılan Kürtler bir yüzde tutabilir, Romanlar bir yüzde tutabilir; ama bunun dışında, işsiz kalanlar, çalıştığı işte kendini güvende hissetmeyenler, yani Ostim'de 350-400 milyona çalışan bir insan ve maaşını alıp alamayacağını bilemeyen, ne zaman işten çıkarılacağını bilmeyen, sosyal güvencesi olmayan, asla emekli olamayacağını bilen bir insan için, atık kâğıt işçiliği daha tercih edilir bir şeydir. En azından, günlük olarak çıkar, kâğıdını, plastiğini toplar, parasını kazanır. Bu anlamda, atık kâğıt işçileri şudur: Birincisi, Türkiye'deki sosyal ve ekonomik yıkımın yarattığı bir sonuçtur. Herkes atık kâğıt işçisi olabilir. Bunu çok net bir şekilde söylüyorum. Herkes atık kâğıt işçisi olabilir ve görüyoruz da, gittikçe artıyor.

İkincisi, Türkiye'de yaşanan, bölgede yaşanan savaş sonrası göç çok belirleyici bir faktör. Ankara'da, Türközü bölgesinde bugün yaklaşık 200 hane göç mağdur. Bunun 120'si Hakkâri'nin bir köyünden gelenler. Onun dışında Vanlılar, Muşlular,

yani bölgeden gelen insanlar. Yaklaşık 3 bin insanın oluşturduğu bir mahalle var artık, sadece bu işle geçinen bir mahalle. Yine aynı şekilde, Yahyalar bölgesinde 2 binin üzerinde Roman, sadece bu işle geçiniyor, bu işi yapıyor. Yahyalar'ı bir bölge olarak tabir edersek Macunköy, Şentepe, Onkoloji Hastanesi'nin arkası, bu bölgede yaşayan insanlar. Yine Hamamönü'nde, Cebeci bölgesinde, çoğu İç Anadolu olmaları belki bine yakın insan var. Türkiye'de sosyal ve ekonomik yıkımın yarattığı tahribatın sonucudur. Birincisi bu. İkincisi de, tüketim toplumunun yarattığı bir sonuçtur.

Peki, biraz da örgütlenme çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz? 6 bin civarında atık kâğıt işçisi var ve bunların 400'ü derneğe üye. Bu insanlara nasıl ulaşıyorsunuz, nasıl ikna ediyorsunuz? Onlarla birebir bir temas içinde misiniz; yoksa dernek bünyesinde oluşturulmuş bir birim var mı?

Şöyle söyleyeyim: Hepimiz birbirimizi tanıyoruz. Atık Kâğıt işçileri dışarıya kapalı bir yapıdır. Şöyle düşünün: Çöpe nasıl bakılıyorsa, çöpten geçinenlere de aynı şekilde bakılıyor aslında. Çöp kavramı kafanızda ilk olarak bir iğrenme duygusu yaratır. Bu daha en başta insanların zihnine kazınmış bir şeydir. Atık kâğıt işçileri de toplum tarafından böyle algılanır ve biz, böyle algılandığımızın farkında olduğumuz için, kendimize ait kurallarımız, kendimize ait bir yaşam biçimimiz var ve bu tamamen dışı kapalı. Dolayısıyla, birbirimize ulaşmak çok güç değil, hepimiz birbirimizi tanırız, her bölgeden insanlar birbirlerini tanırlar. Bütün hukukumuz, bütün ilişkilerimiz kendi içimizdedir.

Çok sıkça verdiğim bir örnektir; şöyle düşünün: Bir atık kâğıt işçisi, bir kız istemeye gitse ve babası, "Ne iş yapıyorsun?" diye sorsa, ne cevap verecek?! "Ben çöpleri karıştırıyorum" diyemez. Dolayısıyla evlenirken bile, kendi ailesini kurarken bile

tercihini ona göre yapıp, başka bir atık kâğıt işçisinin çocuğuyla evlenmek zorundadır. Bu anlamda dışa kapalıdır, çok açılmaz. Bu bizim için, bir yanıyla da bir avantaj. Şu anlamda bir avantaj: Hepimiz birbirimizi tanıyoruz ve birbirimizi anlayabiliyoruz. Sadece birbirimize inanırız biz, birbirimize güveniriz. Bu bir yanıyla olumluluk. Tabii bu durum kendi içerisinde çok ciddi birtakım olumsuzlukları da taşıyor; ama durum bu.

Örgütlenmeye gelince; biraz önce söylediğim şey söz konusu. Biz, birçok şeyi el yordamıyla bulduk ve birçok birikim elde etmemize rağmen, bugün bile, ne yapmamız konusunda hâlâ yoğun tartışmalarımız var. "Nasıl bir örgütlenme?" noktasındaki bilgisizlik, karar verememe, örgütlenmemizi de direkt etkileyen bir şey. Kâğıtçı arkadaşlara gidip, "Şunu yapacağız, bunu yapacağız" demek çok zor. Ama diğer taraftan da örgütlenmemiz daha çok sosyal ilişkiler üzerinden gelişti bugüne kadar. Elbette bir tavır alışım var. Mesela, belediyelere karşı aldığımız tavır, bunu çeşitli platformlarda dillendirmemiz, basın açıklamalarıyla, eylemlerle vesaire bunu dillendirmemiz. Her eylemde bunu dillendirdik. Bunun üzerinden net olarak şu biliniyor: Atık kâğıt işçileri... Biz kendimizi böyle tanımlıyoruz, işçi vurgusunu özellikle yapıyoruz. Birçok arkadaşımız bize, "Siz esnafsınız, topladığınız mali satıyorsunuz" diyor; o da başka bir mesele, konuşulabilir.

Biraz da Ankara yerelinden kurtulup daha geniş çaplı bir şey olsun istiyorsunuz.

Evet, daha geniş çaplı ve geri dönüşüm işçileri vurgusunu özellikle yapmak istiyoruz. Biz, sadece atık kâğıt işçilerini değil, bir bütün olarak sektörün örgütlenmesi olmayı hedefliyoruz. Biz şunu çok yaşadık: Net bir hedef gösterememenin, net bir perspektif gösterememenin sıkıntısını yaşadık kâğıt işçisi arkadaşlara. Ama şunu hiç yapmadık: Kendi aramızdaki sosyal ilişkileri, kendi aramızdaki dayanışma ağını hiç kaybetmedik, bugüne kadar sürekli birbirimizden haberdar olduk. Mümkün olduğunca tüm bölgelerdeki arkadaşlarla görüşmeye devam ettik, gazetemizi ulaştırdık, olup

bitenden haberdar ettik. Biz, eylemleri hep şöyle değerlendirdik kafamızda: Kendimizi ifade edebilme alanları. Biz, sadece 1 Mayıs'lara katılmadık, birçok eylemde vardık. Eğitim-Sen'in kapatılması eyleminde vardık, 12 Eylül eylemlerinde vardık, Nevroz'larda vardık, kendi mahallerimizde Nevroz'u kutladık. Şunu dillendirmeye çalıştık: Eylemler bizim için önemlidir. Şu noktada önemlidir: Birincisi, varlığımızı anlatmak; ikincisi, sorunlarımızı anlatmak.

Melih Gökçek Bizi Motive Ediyor

Ankara'da Melih Gökçek sembol bir isim bizim için. Örgütlenmemiz konusunda, Melih Gökçek biraz bizi motive ediyor; ağzını her açtığında bizi motive ediyor. Ne zaman, "Yorulduk, pes ediyoruz" desek, Melih Gökçek bir laf ediyor, tekrar bir araya geliyoruz.

Çalışma koşullarınız neler? Çünkü belediyeyle çok ciddi sıkıntılar yaşadığınızı biliyorum. Sadece Melih Gökçek özelinde AKP'li belediyelerle değil, diğer belediyelerle de sıkıntılar yaşadığınızı biliyorum. Bunun yanında, firmalara lisans verip, sizin işinizi elinizden almaya yönelik işler yaptığını da azıcık araştıran herkes tespit edebiliyor. Hangi sıkıntılarla karşılaşıyorsunuz?

Çalışma yaşamımızda karşılaştığımız sıkıntılar değişiyor.

İş güvenliğiniz yok değil mi?

İş güvenliğimiz yok. Tabii, sorunlar anlatılabilir ama şu an çalışma

yaşamında karşılaştığımız en büyük sıkıntı, belediyelerin müdahaleleri. Belediyelerin müdahaleleri artık görev ve yetkisinin de dışına taşmış durumda. Müdahale ederken, bize şunu bile söyleme ihtiyacı duymuyorlar: Neye dayanarak, hangi yasaya dayanarak araçlarımıza el koyduklarını, hangi yasaya dayanarak arkadaşlarımıza fizikî saldırılar uyguladığını anlatmıyorlar. Ama birebir zabıtalarla sohbet ettiğimizde şunu söylüyorlar: "Böyle bir emir var." Kendi dayanakları da, Zabıtalarn Yetki Salahiyeti Kanunu'ymuş. Biz de biraz inceledik onu.

Bakıyorsunuz, zabıtalalar değil, sivil insanlar müdahale ediyorlar zabıta gibi. Bizim düşüncemiz, bu insanlar -elimizde birtakım veriler de var, sözlü olarak bazı yerlerden de duyduk- belediyenin farklı birimlerinde çalışan işçi arkadaşlar; memur bile değil, 657'ye tabi olmayan arkadaşlar. ASKİ'deki, Park Bahçeler Müdürlüğü'ndeki işçi arkadaşların ellerine sopa vererek bizim üzerimize salıyorlar. Zabıta da şunu açık açık itiraf ediyor: "Biz sizden korkuyoruz, karşı karşıya gelmek istemiyoruz. O yüzden bu adamları kullanıyoruz" diyorlar, bunu da söylüyorlar. Müdahalelerde çok partizanca ve farklı bir tavır var. İşini yapmıyor adam, resmen intikam alır gibi saldırıyor.

Onun dışında, ne ararsanız var. İş güvenliğimiz yok, her türlü ürünün fiyatları belli tekellerin keyfiyetine göre aşağı çekilebiliyor. 240 bin liraya sattığımız kâğıtlar bugün 80 bin liraya indi. Yüzde 300 yoksullaştırılıyor ve bunun bir nedeni dahi yok. Sokaktan toplanan kağıdın geri dönüşümü çok daha ucuz maliyetli bir şey. Kâğıt fiyatları artıyor, bizim hammadde fiyatları sürekli aşağıya düşüyor. Bunun niye olduğunu dahi bilmiyoruz; bir borsası, piyasası yok bu işin. Tamamen bir keyfiyet var; fiyatları istediği gibi aşağı çekebiliyor, istediği gibi yukarı çıkarabiliyor.

Onun dışında, zaten çalışma koşullarımıza baktığınızda,

sağlık problemleri had safhada. Başta enfeksiyonel hastalıklar olmak üzere, her türlü fiziksel rahatsızlıklar, bel fitiği, boyun fitiği, tonlarca rahatsızlık sayılabilir. Bu işte 50'sini gören adam azdır zaten; 15-20 yıl bu işi yapan bir kişi çok yaşamaz. Onun dışında, sokakta karşılaştığımız güvenlik tehditleri başka bir problem. Örneğin, gecenin 02.00'sinde, elinizde arabayla çıkıyorsunuz. Aklınıza ne gelirse var aslında.

ÇÖPE TUTUNMUŞUZ

En temelde, bizim onurumuza dokunacak uygulamalardan bir an önce vazgeçilmelidir. Bu konuda, 2004'te Türközü'nde o kararlılığımızı gösterdik ve bunu yeniden gösterebilecek gücümüz, kararlılığımız da var. Bugün bu tür uygulamalar sadece öfkeyi arttırıyor, toplumsal zıtlaşmayı arttırıyor. Bir döversiniz, iki döversiniz, üç döversiniz. Ama insanların üstüne bu kadar gelinmemeli diye düşünüyoruz. Neticede, sosyal taban olarak baktığınızda, yaşadığımız mahallelerde her şey var; uyuşturucu satanlar da var, mafyatik örgütlenmeler de var. Bunun dışında kalmak için, kendi hayatımızı kurabilmek için çöpe tutunmuşuz. Ama çok geçişken bir zemin. Bizi çöpten de kopartırsanız, gidecek yeri kimse tahmin bile edemez. Mesela, Yahyalar örneğini vereyim bu konuda. Yahyalar'da, iki yıl öncesine kadar Romanlar içerisinde fuhuş yoktu, yani yapılmıyordu. Ama bu sıkıntılardan sonra uzunca bir süre kâğıda filan çıkılamadı. Çok net ve gözle görülebilecek bir örnek. Burada bir kadın arkadaş, önce depolarda vesaire bu tür tacizlere filan göz yummaya başladı, sonra fuhuşa başladı. Arkasından bu arkadaş gitti, yanındaki komşunun kızını, karısını vesaire bu işe alıştırdı. Garip olan şey şudur: Toplumu ayakta tutan değerler -öyle diyorlar ya- ailedir, dindir vesaire hepsi bir günde çöküverdi. Kimse karısına, kızına: "Sen niye fuhuş yapıyorsun?" demedi, görmezden geldi evdeki insanlar. Sanki toplum buna hazırmış gibi hemen kabulleniverdi, çok hızlı bir geçişkenlik yaşandı. Bu örneği şunun için veriyorum: Bu geçişkenlik çok hızlı yaşanabilir.

Sadece fuhuşta değil, başka alanlarda. En son, İskitler'de 4-5 arkadaşa şu an cezaevinde. Bu iş, yaşama tutunma çabasıdır, binlerce insanın yaşama tutunma çabasıdır ve bu gözetilmelidir.

Biz şunu hedefledik ve bunu başardığımızı düşünüyorum: Romanlar'da da bir duyarlılık oluşturabilmek. 11 Mart'taki eyleme katılan 35 Roman arkadaşın hiçbirisi daha önce hiçbir eyleme katılmamıştı. Biz şunu anlattık: Sağlıkta dönüşümün yaratacağı tahribatı anlattık, hayatımıza nasıl etkiler yapacağını anlattık. Ki, bizi çok da ilgilendiren bir şey değil. Sağlıkta dönüşüm olsa da olmasa da, biz sağlık hizmetinden zaten yararlanmıyoruz, bizi hiç ilgilendirmiyor; ama bu noktada bir duyarlılık yaratmayı başardık. MHP'li gibi gözükken, bugüne kadar hiç eyleme katılmamış 35 arkadaşı o eyleme çıkartmayı başardık. Bu, bizim için ciddi bir başarıydı. Biz kendi kimliğimizi filan da hiç saklama ihtiyacı duymadık hiçbir çalışmada, hiç kimsenin nabzına göre şerbet vermedik. Tavrımızın ne olduğunu, nasıl bir örgütlenme modelimiz olduğunu, dünyaya nasıl baktığımızı anlattık. Burada, çok fazla sosyalizm vurgusu filan yapamıyorsun ama sosyalizmin nasıl bir şey olduğunu anlatıyorsun.

Çöp Kapitalizmin TA kendisidir

Çöp, aslında kapitalizmin ta kendisidir. Kapitalizm öncesinde çöp diye bir kavram yoktu; kapitalizmle birlikte ortaya çıkan bir kavram ve kapitalizmin kendisi ve laboratuvarı. Çöpe baktığınız zaman bütün hayatı anlayabilirsiniz. Çöpten, bir toplumun ekonomik yapısını, sosyal yapısını, kültürel yapısını

anlayabilirsiniz. Bu çok net bir veridir. Çöpten neyi anlayabilirsiniz? Tüketim alışkanlıklarını, sistemdeki toplumsal hiyerarşiyi anlayabilirsiniz. Çöpün kendisi her şeyi gösterir. Böyle felsefi bir derinleşmeyi de sağlar aslında. Çöpün tanımı nedir; ihtiyaç olmayan şey. Kullanılmayan ve ihtiyaç olmayan şey çöpse... Çöp evler diye gösterirler, "Çöp evler çıktı" filan diye. Aslında herkesin yaşadığı ev çöp evdir, sadece onların evleri değil. Biz gündelik yaşamımızda ne kadar ihtiyacımız olan şeyi kullanıyoruz, ihtiyacımız olmayan ne kadar çok şey var?! Diğer taraftan, bize ihtiyaçmış gibi gösterilen ama aslında hiç ihtiyacımız olmayan ne kadar çok şey var ki, tam bir çöplük, yaşamın kendisi çöplüğe dönüşmüş vaziyette. Bunları çöpten çok rahat görebiliyorsunuz, anlayabiliyorsunuz.

İHTİYACIN OLMAYAN HER ŞEY ÇÖPTÜR

Hiç kullanmadığımız araba, çoğu zaman aldığımız anda pişman olduğunuz şey de çöptür. Cep telefonunu alırsınız -birçok insan için böyle- aldıktan sonra bir gün kullanırsınız, özelliklerini görürsünüz, ikinci gün kameralısı çıkar, bu çöpe dönüşür. Aldığın anda çöptür, bir ihtiyaç değildir bu zaten. Birçok şey böyledir. Elbise alırsınız, çok beğenirsiniz ve alırsınız, ikinci gün giydiğiniz anda çöpe dönüşür, artık bir daha kullanmayacaksınız; çünkü o elbise sizin beklentilerinizi karşılamıyordur çünkü sizin beklentiniz örtünmek filan değildir. Evdeki

••• röportaj

salonu doldurmak için gidip 12 kişilik yemek masası alırsınız ya da bir gardirop alırsınız; ama aslında o evde 12 kişi bir araya gelmemiştir ki. O masa bir çöptür, evin içine girdiği anda çöptür, bizim yaşamımız bir çöplük.

Diğer taraftan, bunları ihtiyaç gibi kavratıyorlar; çünkü tüketmek için, öncelikle insanlara bunu hissettirmek lazım. Diğer taraftan, gerçek ihtiyaçlarımız ne? Mesela, bedensel, ruhsal gelişimimizi sağlayacak şeylerin ne kadarını karşılayabiliyoruz? Ayağımız toprağa basıyor mu, en son ne zaman bastık? Ayağı toprağa basmayan insan kendi doğasına yabancılaşmış insandır, artık içgüdülerine yabancılaşmış insandır ve o yüzden, toplumun yüzde 90'ı paranoyadır zaten, ruh hastasıdır. Ayağımız toprağa basmaz, spor yapamazsınız, sinemaya gitmezsiniz, tiyatroya gitmezsiniz, bir sürü şeyi yapmazsınız, ondan sonra içgüdülerinizi kaybedersiniz, içgüdülerinizden uzaklaşırsınız ve sonra gerçek korkularınızı kaybedip yapay korkularla yaşamaya başlıyorsunuz. İşte, sistem bu! İnsanlar korktuğu zaman örgütlenemezler, insanlar korktuğu zaman reflekslerini yitirirler, tepkilerini yitirirler. İşte bu yüzden sistem ayakta duruyor. İnsanlar saçma sapan şeylerden korkuyor, gerçek korkuları yok. Hayatlarında bir belirsizlik var; bu belirsizlik en büyük korku. Neden korktuğunu dahi bilmiyorlar.

BENİM DEVLETİM EKMEĞİM

Marx yüzyıllar önce şöyle demiş: "Kapitalizm, kendi boynuna geçireceği ırganı bile kendi üretir". Aslında baktığımızda, sizin yaşam alanınızı veya çalışma alanınızı birebir belirleyen, kapitalizmin ta kendisi; ama sizinle anlaşamayan yine kapitalizmin ta kendisi. Böyle bir çelişki var; atık kâğıt işçilerinin ne kadarının farkında, ne kadarını bunu bilebiliyor?

Hepsi farkında. Bu konuda bizim önemli etkimiz oldu. Mütevazı olmayalım farkındalık konusunda. Ama kendi doğal yaşamlarından da birçoğu farkında. Bültenimizde çoğunlukla kâğıt işçileri yazıyor ve

bence, boyundan büyük, iddialı laflar ediyorlar. Bugün Türkiye'de -ki, bu benim düşüncem- solun yaşadığı kafa karışıklığına bakıyorsun, ulusalcılığa yapışmalar filan; ama burada 18 yaşındaki çocuk şunu diyebiliyor: "Benim devletim ekmeğim." Bu kadar net yapabiliyor vurguyu. "Vatan, millet, Sakarya" edebiyatının dışında bu vurguyu yapabilecek kadar kafası açık aslında birçok arkadaşın. Birçok arkadaş yaşadığı sorunun sistem kaynaklı bir sorun olduğunu biliyorlar, bu konuda da hiç kafa karışıklıkları filan yok. Toplumun arada tutan, toplumu birbirine bağlayan değerler sistemi bizim için bir şey ifade etmiyor ki. Örneğin, bir memurun masası değiştirilse, şuradan şuraya atansa, "Sürgün edildim" filan diye yaygarayı basıyor; biz de, Hakkâri'den gelip Ankara'da çöp karıştırabiliyoruz. Yarın "Fizan'da çöpte bir şey var" denilse, oraya da gideriz. Bizim için bunun çok değeri yok, önemi yok.

Bazen gerçek yaşam acaba hangisi, bunu karıştırıyorum; bizim yaşadığımız hayat mı, yoksa dışarıdaki mi, onu bile karıştırıyorum. Türkiye'de artık iki tane Türkiye var, onu düşünüyorum. Biz başka bir Türkiye'de yaşıyoruz, birileri başka bir Türkiye'de yaşıyor. Bizim için ailenin ne önemi var ki?! Çıkarsın, aileni filan bırakırsın, gelip çöp karıştırırsın. Dinin ne önemi var?! Çöpte burnunun direği kırılan adamın ya da çöpün içinden çıkan ekmeği yiyen adamın dili Allah'a da varır, dine de varır, devlete de varır, bayrağa da varır. Mesela, 14 Nisan'ın bize hissettirdiği, en azından bana hissettirdiği şu: Dünyanın en büyük bayrağını yapmışsınız, aferin de, altında neyi saklayacaksınız?! O bayrak saklayabilir mi?!

NÜKLEER ATIKLARI BİZ İSTEMİYORUZ

Geçtiğimiz günlerde TBMM'den nükleer santrallerin kurulmasıyla ilgili bir yasa geçti. Artık nükleer santrallerin kurulması önünde herhangi bir engel yok, en azından yasal olarak. Peki, atık kâğıt işçileri nükleer atıkları ne yapacak? "Kapitalizmi tarihin çöplüğüne

atmayın; beş para etmiyor" lafını değiştirip, "Nükleer atıkları biz istemiyoruz" gibi bir şey çıkabilir mi acaba?

Aynen bu çıkacaktır. Nükleer enerjiye ihtiyacımız yok. Biz, çevre konusunda çok duyarlıyız, bu duyarlılığı geliştirmeye de çalışıyoruz; ama klasik çevrecilik anlayışıyla geliştirmeye çalışmıyoruz. Biz doğanın bir parçasıyız, doğanın üstünde değiliz ve ona saygılı olmak zorundayız. Nükleer atıklar meselesinde de, GDO'lar meselesinde de aynı şeyi söylüyoruz; buna ihtiyaç yok. İnsanın buna saygılı davranması durumunda ve kendini organize etmesi durumunda hiç ihtiyaç duyulmayan şeylerdir. "Enerji sıkıntısı var" deniliyor ya, sen enerjiyi doğru düzgün kullan, sıkıntı filan olmaz. Bu kadar basit ve biz bu konuda bu kadar net söyleyeceğiz. Enerji sıkıntısı filan yok, enerji çarçur ediliyor ve nükleer tehdit istemiyoruz. Biz ne zaman patlayacağını, ne zaman sıkıntı yaratacağını bilmediğimiz bir nükleer tehdit istemiyoruz. Neticede, bir Çernobil'i yaşadık; bir Çernobil daha yaşamak istemiyoruz. İnsan hayatından daha değerli hiçbir şey yoktur. Ne zaman patlayacağını bilmediğimiz bir saatli bombayı istemiyoruz... Ki, güvenilirliği konusunda bizi asla ikna edemezler. Söyleyeceğimiz şey şudur: Enerji kaynaklarını doğru düzgün kullanırsınlar, ihtiyaç olan alanlarda kullansınlar, hiç böyle bir sıkıntı yaşamayız.

Biz Kendimizi Yok Etmek İstiyoruz

Peki, nükleer atıklar sizin işinize yaramayacak diyebilir miyiz?

Yaramayacaktır tabii ki. Biz şunu istiyoruz aslında: Biz kendi varlık nedenlerimizi ortadan kaldırmak istiyoruz, çöpün kendisi ortadan kalksın istiyoruz. Biz böyle bir meslek grubunun olmasını istemiyoruz, çöpten geçinen insanların olmasını istemiyoruz; biz kendi kendimizi yok etmek için mücadele ediyoruz aslında.